

kteřou řízení v první stolici pro nedostatek řádného zastoupení žalobce trpělo, odstraniti, mluví skutečnost, že v odvolání proti rozsudku soudu první stolice žalobce sám svým právním zástupcem tuto zmatečnost uplatnil a zrušení napadeného rozsudku navrhl. Opačné tvrzení stěžovatelovo nemá opory ve spisech a následkem toho pozbývají významu poukazy stěžovatelovy na rozhodnutí tohoto soudu uveřejněné pod čís. 5734 sb. n. s. a na dotyčnou literaturu, ježto tu nejde o dodatečné schválení jednání zmocněnceva stranou samou po případě jejím právním zástupcem.

Čís. 9674.

Jde o nepřímou škodu, vzejde-li třetí osobě, rozdílné od přímého poškozeného, škoda ze škůdceva jednání, které jest proti osobě, jednáním přímo poškozené, protiprávním. Jest nepřímou škodou, když dráha následkem neschopnosti, zaměstnanci přivoděné úrazem, koná mu platy, aniž se jí dostalo ve formě jeho prací protihodnoty, k níž by došlo, nebýti úrazu.

Historický vývoj §§ 1327 a 1329 obč. zák.

Za nepřímou škodu ručí škůdce jen podle zvláštního zákonného předpisu, stanovícího takovéto ručení.

Předpis § 47, druhý odstavec, zákona o úrazovém pojištění dělnickém ze dne 28. prosince 1887, čís. 1 ř. zák. na rok 1888 jest předpisem výjimečným, platícím jen pro úrazové pojištění na základě úrazového zákona, a nelze ho vztahovati na případy, kde jsou určité skupiny zaměstnanců sprostěny pojistné povinnosti. Tak jest tomu při úrazovém zaopatření zaměstnanců československé železniční správy.

(Rozh. ze dne 22. února 1930, Rv I 379/29.)

Železniční zaměstnanec Ferdinand H., jedná na kole z práce, byl zasažen a poraněn automobilem, náležejícím prvému žalovanému a řízeným druhým žalovaným. Žalobou, o niž tu jde, domáhal se erár (železniční správa) na žalovaných zaplacení 42.018 Kč a měsíčního důchodu 574 Kč jako: 1. náhradu služného, které H-ovi včetně všech přídavků vyplatil za dobu od úrazu do dne pensionování, t. j. od 16. července 1924 do 31. července 1925 ve výši 11.462 Kč 17 h a náhradu pense včetně drahotných přídavků vyplácené ode dne 1. srpna 1925 až do 1. května 1954, po případě do dřívějšího úmrtí Ferdinanda H-a v měsíční výši 407 Kč 20 h, 2. náhradu úrazového zaopatření ode dne 12. srpna 1924 do 31. července 1925 ve výši 2.902 Kč 80 h a za dobu ode dne 1. srpna 1925 do dne úmrtí Ferdinanda H-a v měsíční výši 167 Kč 05 h; 3. náhradu pensijního příspěvku, který by byl H. platil až do dovršení 35ti služebních let, ve výši 23.633 Kč 56 h. Od nároku pod 3. žalobce upustil. Procesní soud první stolice žalobu zamítl, odvolací soud napadený rozsudek potvrdil. Důvody: Žalující strana domáhá se na žalovaných náhrady škody, záležející v tom, že Ferdinanda H-a, jenž byl v jejích službách jako dílenský u správy dílen, a jenž utrpěl

dne 15. července 1924 automobilový úraz, když se z práce vracel na kole domů, byla nucena pro jeho částečnou pracovní neschopnost předčasně dnem 1. srpna 1925 pensionovati a že, ano šlo úraz podnikový, vyplatila mu služné za dobu ode dne úrazu 16. července 1924 až do 31. července 1925 11.462 Kč 17 h, na úrazovém zaopatření od 12. srpna 1924 do 31. července 1925 2. 902 Kč 80 h a že mu platí od 1. srpna 1925 pensi měsíčních 574 Kč 25 h. Nárok na náhradu škody odůvodňuje, pokud jde o spolužalovaného řidiče auta, tím, že byl pro úraz H-ův právoplatně odsouzen pro přešůpek § 337 tr. zák. a, pokud jde pak o prvžalovaného, s poukazem na § 8. zákona ze dne 9. srpna 1908 čís. 162 ř. zák., podle něhož ručí jako vlastník automobilu za škodu zaviněnou šoferem. Jelikož ze zjištění prvého soudu vyplývá, že řidič auta, spolužalovaný Václav J., skutečně pro H-ův úraz byl trestně odsouzen a poškozovaný H. oba žalované o náhradu škody žaloval, a smírem přijal na vyrovnání všech svých nároků určitý peníz, jde v souzeném případě na straně žalující o postižní nároky. Soud stolice prvé správně uznal, že postižní nároky žalující straně nepřislušejí, třebaže bylo zjištěno, že žalující strana pensionovala H-a proto, že se následkem úrazu stal pro traumatickou neurosu částečně k práci neschopným a vyplatila mu ve smyslu stanov úrazového zaopatření železničních zřizenců za čas ode dne úrazu až do 31. července 1925 služné s doplatky a přídavky jakož i léčebný důchod úrazový ve výši v důchodech rozsudku prvého soudu blíže uvedené, a od 1. srpna 1925 mu vyplácela a vyplácí dosud požitky pensijní. V úvahu přichází ustanovení § 1325 obč. zák. Ustanovení tohoto zákona dává poškozovému právo domáhati se náhrady škody. Poškozovým jest Ferdinand H., který se ohledně svých náhradních nároků, jak shora bylo již uvedeno, se žalovanými vyrovnal. Ani ustanovení § 1295 obč. zák., jehož se žalující strana dovolává, nepřipouští jiný výklad, než, že nárok na náhradu škody přísluší proti tomu, kdo škodu způsobil, jen přímému poškozovému, nikoli tomu, kdo byl poškozoven nepřímou. Soud procesní správně uvedl, že jest pravda, že žalující strana utrpěla škodu tím, že Ferdinand H. po dobu jednoho roku po úrazu nemohl pracovati a správa dráhy musela mu po tuto dobu, ježto šlo o úraz podnikový, vyplácet služné i s poplatkem léčebným a že ho musela předčasně dáti do výslužby, ale správně též uvedl, že není zákonného ustanovení, odůvodňujícího žalobní nárok, ježto výjimečně jest takové ustanovení jen v zákoně o úrazovém pojištění, kde se v § 45 přiznává postižní nárok úrazové pojišťovně proti podnikateli, a to ještě za určitých předpokladů, totiž byla-li nehoda způsobena zúmyslně zaměstnavatelem, nebo hrubou nedbalostí. Toto vyjimečné ustanovení nemůže platiti pro žalující stranu, poněvadž jest předpisem speciálním, jehož se dráhám, které pojištění úrazové vykonávají dle svých samostatných stanov, nedostalo. Že žalující strana, pokud jde o požitky pensijní Ferdinandu H-ovi vyplácené, nemůže je požadovati, prvý soud správně odůvodnil i tím, že Ferdinand H. si vykonanou službou požitky tyto vysloužil.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Dovolatel, prováděje dovolací důvod číslo 4 § 503 c. ř. s., snaží se dovoditi, že § 1295 obč. zák. jest všeobecným předpisem, na jehož základě může se domáhati náhrady nepřímé škody, která mu vznikla a vznikne platy uvedenými v bodech 1. a 2. žaloby. Jest se tedy obíráti otázkou, pokud škůdce ručí za nepřímou škodu. Přímou škodu z úrazu utrpěl Ferdinand H., jehož tělesná integrita byla poškozena. Nepřímou jest škoda, vzejde-li třetí osobě, od přímo poškozeného rozdílné, škoda ze škůdcova jednání, jež jest proti osobě jednáním přímo poškozené protiprávním. Nepřímou škodou jest, koná-li dráha následkem neschopnosti, zaměstnanci úrazem přivoděné, platy, aniž se jí dostalo ve formě jeho prací protihodnoty, k níž by došlo, nebýti úrazu. Otázkou ručení za nepřímé škody obírá se občanský zákon jasně jen při § 1327 a 1329 obč. zák., ježto tu vystupuje do popředí zřetel na osoby, které ztratily protiprávním činem škůdcovým svého živitele. Otázka tato byla již při kodifikaci občanského zákoníka předmětem úvah redaktorů, když jednali o návrhu Martiniho, by v případě smrti poškozeného připuštěno bylo neomezené ručení za nepřímé škody. Konečným výsledkem porad bylo, že upuštěno bylo od návrhu Martiniho a že se § 1327 obč. zák. dostalo doslovu, že nárok na náhradu nepřímé škody byl přiznán jen pozůstalé vdově a dětem (srov. judikát býv. nejvyššího soudu ve Vídni číslo 189). Také při částečné novelisaci občanského zákona přišla tato otázka v úvahu. Ve zprávě komise pro justiční věci z roku 1912 str. 275 a 276 poukázáno bylo na nejasnost § 1327 a 1329 obč. zák. Ve shodě se zmíněným judikátem a s ustanovením úrazového zákona zaujala komise stanovisko, že nelze nárok na nepřímé škody přiznati zásadně všem osobám, jež, nemajíce proti usmrcenému nárok na výživu ze zákona, jsou z jiného důvodu (ze smlouvy, z posledního pořízení) vlastně jen jeho věřiteli. I došlo pak k nynější úpravě § 1327 a 1329 obč. zák. v doslovu III. dílčí novely. Z vylíčeného jest patrné, že platné právo neuznává zásadně ručení za nepřímé škody, a nelze proto dovolateli přisvědčiti, že všeobecný předpis, připouštějící ručení za nepřímé škody, jest v § 1295 obč. zák. Za nepřímou škodu ručili by žalovaní jen, kdyby, jak správně uvádějí soudy nižších stolic, byl zvláštní zákonný předpis stanovící takovéto ručení (srovnej Ehrenzweig »System des österr. allg. Privatrechtes díl II/1 vyd. 1928 str. 72). Pokud jde o požitky v bodě I. žaloby uvedené, netvrdí ani dovolatel, že jest tu takovýto předpis. Ale ani pokud jde o nároky v bodě 2. žaloby uvedené, není takovéhoho zvláštního předpisu a nelze se zejména dovolávati výminečného předpisu § 47 druhý odstavec úrazového zákona, jak vysvitne, objasní-li se podstata úrazového zaopatření. Podle § 2. úrazového zákona ze dne 28. prosince 1887, čís. 1 ř. zák. z roku 1888 a podle článku I. zákona ze dne 20. července 1894 čís. 168 ř. zák., jímž bylo rozšířeno pojištění pro případ úrazu, stali se zásadně všichni železniční zaměstnanci účastnými pojištění proti škodám z podnikových úrazů. Zároveň však v § 4 úrazového zákona (v původním doslovu) bylo stanoveno, že se úrazový

zákon nevztahuje na zaměstnance v podnicích státních, zemských, obecních nebo v podnicích veřejného fondu, náleželi jim a jejich příslušníkům pro případ podnikového úrazu nárok na pensi, dosahující nebo přesahující důchody podle § 6 a 7 úrazového zákona. Jak železniční podniky dostaly této své povinnosti, vyličeeno jest ve spisu Dra Pospíšila »Sbírka ustanovení o úrazovém zaopatření zaměstnanců čsl. státních drah« z roku 1920, a v pamětním spise »Sociální péče čsl. státních drah« vydaném ministerstvem železnic v roce 1928 (strana 75 a násl.). Až do převratu byli zaměstnanci státních drah a převážné většiny soukromých železnic předlitavské polovice monarchie pojištěni proti podnikovému úrazu u Odborové úrazové pojišťovny rakouských železnic ve Vídni, která byla zřízena podle § 58 úr. zák., kdežto ostatní soukromé dráhy provedly úrazové pojištění u územních úrazových pojišťoven. Železniční trvale ustanovení zaměstnanci měli za tohoto stavu věci jednak samostatný nárok na pensi, jednak samostatný nárok na důchod úrazový. Ježto se pojištění u úrazových pojišťoven neosvědčilo, bylo ohledně státních drah po převratu upuštěno od této formy úrazového pojištění a byla by zbývala možnost nahraditi úrazové pojištění zajištěním pensijního zaopatření podle § 4 úr. zák. Ale tím by byli železniční zaměstnanci poškozeni, ježto by pak měli nárok jen na pensi. Ježto na takovéto poškození železničních zaměstnanců nebylo pomýšleno, bylo třeba přikročiti k novelisaci § 4 úraz. zákona. Podle nového jeho doslovu, upraveného článkem III. zákona ze dne 10. dubna 1919 číslo 207 sb. z. a n., může ministr sociální péče, dohodna se se účastnými ministry a vyslechna účastněné úrazové pojišťovny, zprostiti zřízení podniků státních a zemských pojistné povinnosti podle úrazového zákona, náleželi jim a jejich příslušníkům podle služebního předpisu všeobecně platného pro případ podnikového úrazu nárok na zaopatření, rovnající se odškodnému stanovenému v úrazovém zákoně, pokud se týče v článku VII. zákona ze dne 20. července 1894 čís. 168 ř. zák. jakož i v § 65 zák. ze dne 30. března 1888 číslo 33 ř. zák., a má-li příslušná nemocenská nebo bratrská pokladna nárok na náhradu, který by měla podle posléze uvedeného ustanovení, kdyby zřizenci nebyli zproštěni pojistné povinnosti, a mají-li zřizenci stejný vliv na rozhodování o odškodněném, jaký je zaručen pojištěncům u pojišťoven, zřízených podle úrazového zákona. Toto zaopatření nazývá se úrazovým zaopatřením na rozdíl od pensijního zaopatření. Formálně bylo úrazové zaopatření v život uvedeno nařízením ze dne 19. května 1919 čís. 272 a ze dne 30. března 1920 čís. 182 sb. z. a n., jakož i vydáním t. zv. »řádu úrazového zaopatření zaměstnanců čsl. státních drah« odpovídajícího čelným zásadám úrazového zákona, na jehož podkladě pak ministr sociální péče zprostil zaměstnance čsl. státních drah pojistné povinnosti podle zákona o úrazovém pojištění (viz nařízení min. žel. ze dne 6. června 1919 čís. 18.430 uveřejněné v čísle 20. Úř. věst. min. žel. 1919). Z řečeného jest patrné, že novou instituci úrazového zaopatření jest posuzovati jako samostatnou právní instituci. Zaměstnanci železniční jsou výslovně zproštěni pojistné povinnosti a naproti tomu založena byla nová forma

péče o zaměstnance československé státní železniční správy, při čemž předepsáno zákonem jen zachování tří podmínek v § 4 úrazového zákona v nov. znění uvedených, a vše ostatní jest věcí vnitřní úpravy příslušného oboru státní správy. Není zákonného ustanovení, které by nositeli úrazového zaopatření poskytovalo stejná práva, jež územním úrazovým pojišťovnám propůjčuje § 47 druhý odstavec úraz. zákona. Předpis § 47 druhý odstavec úraz. zákona jest předpisem výminečným, platícím jen pro úrazové pojištění na základě úrazového zákona, a nelze jej proto vztahovati na případy, kde jsou určité skupiny zaměstnanců zproštěny pojistné povinnosti. Není tedy ohledně nároků v bodě 2. žaloby uvedených zvláštního zákonného předpisu, který by připouštěl ručení za nepřímé škody, a právem soudy nižších stolic i v tomto směru žalobu zamítly.

Čís. 9675.

Přihlásil-li věřitel k vyrovnání omylem jen část pohledávky, týkaly se účinky vyrovnání i zbytku. Nabyli-li vyrovnací dlužník (za sporu o zaplacení celé obživlé pohledávky) vědomosti o tom, že věřitel omylem nepřihlásil k vyrovnání celou pohledávku, byl povinen ihned zapraviti i splatnou již kvotu na nepřihlášenou část pohledávky. Neučinil-li tak, obživla celá pohledávka.

(Rozh. ze dne 22. února 1930, Rv I 406/29.)

Žalobkyně měla za žalovaným pohledávku 2.745 Kč 15 h, přihlásila však k vyrovnání omylem jen 1.741 Kč 15 h. Vyrovnání na 40% bylo přijato a žalovaný zaplatil žalobkyni 696 Kč 46 h. Žalobou, o niž tu jde, domáhala se žalobkyně na žalovaném zaplacení celé pohledávky, obživlé prý podle § 57 vyr. ř., po srážce zaplacených 696 Kč 46 h ve zbytku 2.048 Kč 69 h. Procesní soud první stolice žalobu zamítl, odvolací soud přisoudil žalobkyni 401 Kč 60 h, to jest 40% kvotu z nepřihlášeného zbytku pohledávky 1.004 Kč. Nejvyšší soud přisoudil žalobkyni dalších 1.647 Kč 09 h.

Důvody:

Dovolání žalobkyně, opřenému o dovolací důvod § 503 čís. 2 a 4 c. ř. s., nelze upřiti oprávnění. Jest nesporno, že žalobkyně přihlásila k vyrovnání o jmění žalovaného z omylu jen část své pohledávky, 1.741 Kč 15 h, ač její pohledávka za žalovaným činila v pravdě 2.745 Kč 15 h. Podle § 53 vyr. ř. týkaly se účinky vyrovnání žalovaného s jeho věřitelstvem i zbytku pohledávky žalobkyně k vyrovnání nepřihlášeného 1.004 Kč a zůstal žalobkyni nárok na vyrovnací kvotu i z tohoto zbytku pohledávky zachován. Zjistily-li nižší soudy, že část pohledávky nepřihlášená žalobkyní k vyrovnání, nebyla samostatnou pohledávkou, nýbrž